

ISLAM I MUSLIMANI U FRANCUSKOJ

Svi istraživači islama slažu se da je po briju svojih pripadnika naša vjera druga u ovoj zemlji. Broj muslimana prelazi pet milijuna ili 8% od ukupnog broja francuskog pučanstva. To su slobodne procjene jer u Francuskoj je zabranjeno popisivati stanovnike po vjeri, kako to precizira Zakon o informacijama i slobodana (Informatique et libertes). Od 1905. godine Francuska je laička zemlja od koje je religija strogo odijeljena. Članak 2. francuskog Ustava potvrđuje da je zemlja laička ali koja poštuje sve religije. Islam u Francuskoj ravnopravan je svim ostalim religijama, uključiv i katoličanstvu koje je pretežito u ovoj zemlji.

Islam je u Francusku stigao u dva vremenska navrata. Za vrijeme muslimanske vlasti u Španjolskoj od početka 8. Stoljeća pa do kraja 15. Vijeka. O susretima muslimana s Francuskom u tom periodu dosta je povjesnih izvora. Godine 96. po hidžri vojni zapovjednik Tarik ibn Zijad poslao je poveću vojnu izvidnicu prema Barceloni i Narboni koja je stigla do grada Avignona na rijeci Rohni. Drugu vojnu ekspediciju Tarik je poslao pod zapovjedništvom Es-Semha ibn Malika el-Hulanija koja je iz Barcelone stigla do Toulusa i u sukobu ubili zapovjednika grada, sretno se vrativši u Barcelonu. Treću ekspediciju poslao je na grad Nims, a odatle u Lyon i stigli do mjesta Sens oko 150 kilometara udaljenog od Pariza. To se smatra najbližom točkom do koje su muslimani stigli u svom osvajačkom pohodu prema glavnom francuskom gradu.

Za vrijeme namjesnikovanja Španjolskom Abdurrahmana el-Gafikija, muslimanska vojska na čelu s njim prešla je Pireneje i napala Bordeaux porazivši franačku vojsku, a zatim krenula u opsadu grada Poitiersa, ali je napadnuta od franačke vojske u ramazanu 114. godine po hidžri. U toj bici poginuo je namjesnik el-Gafiki. Unatoč što je ostala bez zapovjednika i namjesnika, muslimanska vojska kreće prema gradu Arlesu i Saint Remy de Provance, doprijevši do podnožja Alpa. Franci su međutim uspjeli većinu spomenutih gradova vratiti pod svoju vlast.

U trećem stoljeću po hidžri muslimanska mornarica uspijeva osvojiti grad Nicu i skoro cijelu južnu obalu Francuske, gdje su osnovali andaluzijsku državu koja je zahvaćala južnu Francusku i dio Švicarske. Ova državna tvorevina muslimanskih pomoraca iz Španjolske uspjela se

održati punih 82 godine. Mornarica dinastije Egaliba osvojila je Korziku 806. godine i držali su je u svojoj vlasti 142 godine.

Početakom 16. Stoljeća kada je španjolski katolički kraljevski par Ferdinand i Izabela i njihovi nasljednici protjerali oko 150000 muslimana, oni su našli utočište u južnoj Francuskoj i s vremenom su ostavili svoju vjeru i potpuno se asimilirali u francusko društvo. Skoro svi ovi muslimani bili su Španjolci, takozvani Moreski.

Početakom 20. Stoljeća francuski kapitalisti su snažno potrebovali radne snage, pa su iz svojih kolonija u svijetu dovodili radnike. Tako su uspjeli dovesti oko 30000 Alžiraca, većinom Berbera koje su tada nazivali *turkos*.

U Prvom svjetskom ratu u francusku vojsku nasilno je mobilizirano 175000 Alžiraca, od čega je njih 25000 poginulo. Odmah nakon završetka Prvog svjetskog rata francuska vlada je usvojila zakon koji izuzima državni laicizam i o svom trošku gradi džamiju i Islamski Institut u glavnom gradu u znak zahvalnosti za muslimansko učešće u ratnim naporima. Džamija je izgrađena u petom Okrugu, a svečano otvorena 1926. godine. Prema tomu bila je to prva džamija u Europi u novom vijeku. Zbog golemih šteta i ljudskih žrtava u Prvom svjetskom ratu francuska vlada dovodi u zemlju 70000 muslimana za radnu snagu u obnovi zemlje.

U periodu između 1940. i 1945. godine francuska vlada nalaže namjesnicima gradova Alžira i Orana da svakog mjeseca šalju u Francusku po 10000 Alžiraca na rad. Okupacija Afrike od strane Sila Osovine omela je ovaj francuski plan koji se nije ostvario. Nakon Drugog svjetskog rata francuska vlada usvaja takozvani *Plan Monnet* po kome treba u Francusku dovesti u roku od četiri godine 200000 radnika iz njenih kolonija, mahom muslimana. Godine 1952 na osnovu proračuna Nacionalnog ureda za emigraciju u Francuskoj je bilo 500.000 muslimana.

Nakon povlačenja Francuske iz Alžira, s njenom vojskom Alžir napušta i oko 60000 Alžiraca koji su služili francusku vojsku ili su radili za okupatore. Oni su za nagradu dobili francusko državljanstvo, dok su ostali uglavnom ostajali bez njega. Ovi nepodobni Alžirci nazivani su *Harki*. Oni se nisu smjeli vratiti u Alžir jer su od novih vlasti prozvani

izdajicama. Zahvaljujući velikom naporu Šejha Abbasa ibn šejha el-Husejna imama i direktora Islamskog Instituta i džamije, koji je osobno išao u Alžir i dobio garancije novih vlasti da Harke mogu dolaziti u Alžir i posjećivati svoju rodbinu. U vrijeme između 1945 i 1975 godine Francuska je doživjela ekonomski procvat, poput ostalih europskih zemalja. U to vrijeme stalno je poticala dolazak radne snage iz njenih bivših i tadašnjih kolonija i protektorata. Nije međutim dopuštala da u Francusku dolaze oženjeni i stariji od pedeset godine. Tek nakon 1975. godine dopustit će da se u Francusku dosele i supruge i obitelj radnika. To je izazvalo naglo povećanje broja muslimana u zemlji.

Današnji muslimani su uglavnom potomci prvih radnika koji su došli početkom dvadesetoga stoljeća. Najveći broj njih su porijeklom iz Alžira, njih 35%, zatim iz Maroka 25%, iz Tunisa 10%, a zatim iz afričkih zemalja; Malija, Senegala, Nigera, Obale Slonove kosti i drugih. Ima muslimana i sa istoka arapskog svijeta; iz Sirije, Egipta, Iraka, Palestine, Libanona, uključiv i 360.000 Turaka. Zbog zabrane francuskih zakona da se ljudi registriraju po vjeri, etničkom porijeklu, politici i filozofiji, nemoguće je točno ustanoviti koliko ima muslimana u Francuskoj. Godine 2003. tadašnji ministar unutrašnjih poslova Nikola Sarkozy izjavio je da u Francuskoj ima između 5 i 6 milijuna muslimana. Tako je spomenuti broj uzet kao poluslužbeni i prema kome se svi ravnaju. Danas u Francuskoj ima 2100 mesdžida.

Sve do početka devedesetih godina Islamski institut i džamija u Parizu bili su službeni predstavnici islama i muslimana u Francuskoj. Nakon toga osnivaju se brojne muslimanske vjerske zajednice diljem Francuske. Islamski institut i parišku džamiju alžirske vlasti smatraju službenim predstavnikom muslimana, dok svim drugim asocijacijama osporavaju to pravo.

U Francuskoj postoji i Savez islamskih zajednica (*Ittihad munazzamatil-islamijeti*) koji sebe smatra sljednikom pokreta *Muslimanska braća*. Ova organizacija ima priličan broj mesdžida diljem Francuske, okuplja mladež na kampovima, te organizira godišnju konferenciju svojih članova na kojima izlaže kulturna i vjerska dostignuća organizacije. Organizacija ima i svoj institut za obuku imama i hatiba na francuskom jeziku. Treba napomenuti da svoje aktivnosti ovaj institut održava dopisivanjem sa svojim članovima.

Treća islamska asocijacija francuskih muslimana nosi naziv Nacionalna federacija muslimana Francuske (Federalijetul-vatanijetu lilmuslimine Feransa). Osnovana je 1985. godine pod pokroviteljstvom Rabite iz Saudi Arabije. S vremenom ova je organizacija postala neovisna o Rabiti i svoje aktivnosti posvetila suradnji s Marokom i tamošnjim islamskim institucijama. Federacija okuplja oko 150 lokalnih zajednica.

Četvrta islamska asocijacija u Francuskoj nosi naziv Udruga misionara koja vodi porijeklo iz Indije poznata po nazivu na arapskom jeziku *Džema'atud-Dave ve teblig*. Njihovi članovi jednom godišnje obilaze Francusku i nude islam zainteresiranim. Politiku i ostale društvene pojave strogo izbjegavaju i potpuno se posvećuju vjeri. Sve svoje napore usmjeravaju prema onim muslimanima koji su ostavili vjeru ili su je zanemarili.

U Francuskoj djeluju i dvije turske islamske organizacije *Milli görş* koja djeluje kao nevladina organizacija, a za koju tvrde da je predvodi bivši turski premjer Erbakan, i vladina islamska organizacija *Dijanet Işleri*.

I na kraju u Francuskoj djelu i islamska organizacija *El-Fajaka* kojoj uglavnom pripadaju članovi mezheba Ismailija. Ona okuplja muslimane sa otoka Indijskog oceana i Afrike.

Vrlo je žalosno napomenuti da ni jedna islamska organizacija u Francuskoj nema posebnih planova islamskog odgoja i obrazovanja. Vjeronauka u školama nema, a i onaj u mesdžidima je na vrlo niskoj razini. U pariškom mesdžidu djeluje *Institut Imami Gazali* na kome se školuju imami i hatibi.

Preko tri milijuna francuskih muslimana ima francusko državljanstvo, i za njih se može reći da imaju ljudska prava i slobode. Za ostalih dva milijuna može se reći da su im ljudska prava dosta sužena. U francuskoj vladi ima ministara, kao i poslanika u Nacionalnoj skupštini i na drugim položajima. Uglavnom su to ljudi koji ne predstavljaju francuske muslimane nego stranke ili određene francuske političke krugove. Njihov broj ne odgovara procentu muslimana u ovoj zemlji.

Prvi prijevod Kur'ana na francuski jezik uradio je francuski konzul u Egiptu davne 1647. godine. Danas ima preko stotinu prijevoda kur'ana na

ovom jeziku. Može se potvrditi da je francuski jezik, kada je u pitanju Kur'an, najzastupljeniji među europskim jezicima.

Među francuskim muslimanima ima visokih intelektualaca i pisaca kao što su:

- * Tarik Ramadan, Švicarac, unuk osnivača Muslimanske braće Hasana Benne
- * Suhajb ibn šejh, sin osnivača pariške džamije i Islamskog instituta, veliki europski povjesničar.
- * Ahmed Džabellah, moderni islamski teolog
- * Malik Šebbal, pisac i politički komentator
- * Rešid ben Zejn istraživač i pisac
- * Abdun-Nur Bejdar, prelaznik na islam i književnik
- * Galib bin Šejh, brat Suhajba i profesor fizike na Sorboni.

Kao i svi europski muslimani, i francuski muslimani se sučeljavaju s brojnim izazovima, među koje treba posebno spomenuti:

- * mješoviti brakovi a koji su naročito prošireni među sadašnjom mladeži, za razliku od prvih muslimana koji te brakove smatrali grijeshima.
- * sukobi i svađe među pojedinim islamskim asocijacijama i džematima
- * golemo nepoznavanje islama kod mladih muslimanki i muslimana
- * nedostatak organizacije vjeronauka za djecu i mladež
- * nedostatak grobnih parcela za muslimane
- * neprekidni nasrtaji desničara na muslimanske objekte i muslimane općenito, a posebice na islam
- * zabrana učenicama da se pokrivaju u školama
- * Oštre kazne muslimanskim imigrantima koje nezakonito ulaze u Francusku
- * Vjerski simboli u Francuskoj su nepoželjni u društvu općenito, a ne samo kod desničara
- * Zbog nedavnih terorističkih napadana na Ameriku, Španjolsku i London, većina Francuza drži da svi muslimani teže ka terorizmu.

Francuski muslimani imaju brojne potrebe kada je u pitanju njihova vjera:

- * otvarati vjerske škole, a prije svega za obuku i odgoj muslimanske djece i mladeži
- * otvaranje muslimanskih grobnih parcela na gradskim grobljima
- * otvarati restorane sa halal-hranom kojih u Francuskoj nedostaje
- * organizirati izdavačku djelatnost koja će muslimanima i muslimankama Francuske omogućiti uvid u snagu naše vjere
- * što prije ujediniti sve islamske asocijacije u Francuskoj i uspostaviti zajedničko predstavničko tijelo pred francuskom vlasti.
- * među muslimanima postoje sukobi na rasnoj podijeljenosti koje treba čim prije eliminirati
- * boriti se protiv onih učenja koja štete islamu i njegovom ugledu kao religije
- * pojačati misiju islama među mladim muslimanima Francuske koji su najviše zahvaćeni sekularizmom i laicizmom.

Muslimani glavnog francuskog grada otvorili su novi mesdžid za dvije tisuće musalija 3. prosinca 2008. godine, čime su polučili još jedan veliki uspjeh unatoč svim problemima koje smo ovdje naveli.